

ROZWOJ KRAJOWSKIE

Prenumerata:
na miesiąc 2 złote,
na prowincji 1 z od-
noszeniem do do-
mu 2 złote 50 gr.

Ogłoszenia:
za wiersz milime-
trowy na pierwszej
stronie 15 groszy,
na drugiej 13 tra-
ciej—10 groszy, na
czwartej—7 groszy
Ogłoszenia drobne
o 4 gr. za wiersz—
podwójnie. Naj-
mniejsze ogłosze-
nia—4 groszy. Dla
zagranicy ceny o
100 proc. wyższe
Układ ogłoszeń
czterokolumnowy.

Biblioteka Wojskowa
D. O. K. V

Adres Redakcji

Redakcja: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.

Redakcja rękopisów nadawca

Redakcja rękopisów nadawca; nadsyłane bez oznaczenia honorarium uważa za bezpłatne; proszę, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12

REDAKTOR PRZYJMOWCA
TORUN

WŁOCŁAWEK, OPRÓCZ NIEBZIEL I ŚWIĄT. OD GODZINY 12-EJ DO 1-EJ W POŁUDNIE — TELEFON REDAKCJI 26. № P. K. O. 61.783

Niezmierzona jest moc dobrego poczynania. Przez dobre poczynanie zły świat staje się siedliskiem dobra.
Stefan Żeromski.

Ze świata katolickiego.

Bolszewicka »Ewangelja Myśli« dba o opinię naukowości! Pan Skrudlik w »Gaz. Por.« zakwestjonował tę jej pretensję, zarzucając jej wręcz oszustwo, albowiem ona, m. in., twierdziła, że Nowy Testament wspomina o Marii raz tylko jeden, mianowicie w księdze Dziejów Apost., gdzie mowa o Zesłaniu Ducha św. »Reszta (co się mówi o N. M. P.) jest legendą«.

P. Józef Czechowski (polak?!), redaktor żydowskiej »Ewangelji Myśli«, zareagował na ten zarzut w liście do p. Skrudlika, tłumacząc się, że wzięł owo twierdzenie z jakiegoś komentarza do katechizmu, że zatem nie on jest winien fałszywego przedstawienia sprawy.

Samo przyznanie się do nieznamoścności Pisma i, wskutek tego, do czerpania wiedzy o niem ze źródeł drugorzędnych, stanowi śmiertelną kompromitację dla czasopisma »naukowego«, którego zadaniem jest »krytyka« tegoż Pisma. Tylko rzeczywisty oszust naukowy może przybierać pozę naukowca, gdy jest w istocie nieukiem.

Naiwność tłumaczenia się z grubego błędu grubą niewiedzą — tylko potęguje wrażenie złej woli ze strony winowajcy.

Ale, co gorsza, czego p. Skrudlik nie podkreślił, to tłumaczenie się jest raczej chytrym i kłamliwym wybiegiem, obliczonym na zwalenie zarzutu grubej niewiedzy na katechizm. Szkoda, że p. Skrudlik nie zainteresował p. Czechowskiego o podręcznik, w którym on rzekomo znalazł twierdzenie, przekraczające nieuctwem najciemniejszą analfabecję religijną. Utrzymuję stanowczo z góry, że w żadnym aprobantej podręczniku katechizmowym katolickim nikt znaleźć go nie zdoła.

W takim to właśnie fałszowaniu nauki katolickiej, z podobnie fałszywym powoływaniem się na nią samą, z jednej strony, a z drugiej — w fałszowaniu nauk przyrodzonych, w dogmatyzowaniu tendencji przeciwnych hipotez, co odpowiada zniżaniu dogmatu religijnego do rzędu przypuszczeń lub legend, — jest źródło rzekomego zatargu między nauką a wiarą. Ten zatarg istnieje tylko w głowach złośliwych i niedouczonej, jedno lub obojstronnie, jako ich własna fikcja i przesąd. Spełnia się na nich słowo Jakuba Apostoła: »Czegokolwiek nie rozumieją, temu bluźnią«. Tembardziej, że rozumieć nie chcą.

Ten przesąd wszakże panuje w obozie lewicowym wszystkich krajów i jest przezeń szerzony w prasie i szkole.

W czeskim podręczniku historii, przeznaczonym dla seminarjów nauczycielskich, dr. (!) Fr. Novak pienia się: »Rzym i cały katolicyzm są zaborczą dla ducha (żydowskiego!) reakcją... cała religia jest tylko hipot-

tezą. Rzym jest wrogiem narodu słowackiego; makiawelizmem, który żyje tylko gwałtem i złotem«. Albo znowu, także czeski, podręcznik »Moralności dla świeckich« obskurantyzuje: »Po dziś dzień trwa nieustanna sprzeczność między religią a nauką (żydowską), i dlatego filozofja moralna nie da się pogodzić z kościelną, zależną od dogmatu«. Rzekomo »moralność« laicka, nie zależy od do-

swich uczniów, a miał, tak wielkie wyobrażenie o służbie Bożej, że naliczne posługi kościelne, które spełniał często w braku służby kościelnej, poczytywał sobie za zaszczyt najwyższy. Został pochowany w habitie tercjarskim. Pozostała po nim żona jest również tercjarką. Killing jest jednym więcej żywym pomnikiem harmonii między nauką a wiarą.

W Anglii, świeżo, dwaj wybitni pastrowie: Rulloch i Rouse, powrócili na łono Kościoła, i to wraz z rodzinami.

Liberalne prawo karne węgierskie zostało zmienione nowelą, przyjętą przez Zgromadzenie Narodowe. Nowelizacja dotyczy występów przeciwnych i wyznacza surowe kary na szyderców z Boga i uznanych przez państwo wyznań religijnych, oraz na bluźnierców i pojedynkowców. Obejmuje ona także i prasę.

sów Wschodnich wszelkiego rodzaju sklepów, warsztatów rzemieślniczych i przedsiębiorstw.

Dane powyższe posłużą T-wu »Rozwój« do skierowania (po bliższym omówieniu) na Kresy Wschodnie fachowców z b. zaboru pruskiego, wyrażających gotowość do objęcia pracy na Kresach Wschodnich.

Wszystkie pisma proszone są o przedruk wzmianki niniejszej.

Z Uniwersytetu Lubelskiego.

Wpisy dla nowowstępujących do Uniwersytetu Lubelskiego zaczynają się dn. 15-go września. Kandydaci muszą przedstawić: 1) metrykę chrztu, 2) świadectwo dojrzałości, 3) dokument wojskowy, 4) świadectwo moralności, o ile upłynęła dłuższa przerwa po skończeniu szkoły średniej, 5) świadectwo odejścia, o ile student przenosi się z innej wszechnicy. Przy sposobności zaznaczamy, że Uniwersytet Lubelski składa się z wydziałów: 1) Teologicznego, 2) Prawa Kanonicznego, 3) Prawa i Nauk społeczno-ekonomicznych, (wydział ten dzieli się na sekcję prawną i ekonomiczną) i 4) Humanistycznego.

Na sekcji ekonomicznej w bieżącym roku akademickim będzie otwarty rok trzeci. Szczegółowych informacji udziela Kancelarja Uniwersytetu Lubelskiego.

Zamknięcie uniwersytetu ludowego w Warszawie. Na mocy decyzji M. S. Wewn. zamknięte zostało stowarzyszenie »Uniwersytet Ludowy« przy ul. Oboźnej 4. W motywacji zaznaczono »stwierdzenie antypaństwowej działalności«. Uniwersytet ludowy polecono natychmiast zlikwidować.

Emigracja do Brazylii. Obecnie aktualną jest sprawa, czy rząd polski ma zezwolić na werbunek naszych wychodźców do San Paulo w Brazylii, czy też zakazać go. Na tem tle odbyła się w Towarzystwie emigracyjnym konferencja przy współudziale Urzędu Emigracyjnego, oraz centralnej komisji związków zawodowych. Okazuje się, że werbunek ten prowadzony jest przez niektóre linie okrętowe. W rezultacie uzgodniono pogląd w sprawie koniecznego zbadania tych terenów kolonizacyjnych przez specjalną komisję, w skład której weszliby przedstawicielami związków robotniczych i Tow. emigracyjnego. Przedstawiciele centralnej komisji zajęli odmowne stanowisko w sprawie zezwolenia na emigrację do Brazylii, wykazując, że emigracja do Brazylii wpłynie ujemnie na obecny kryzys gospodarczy i bezrobocia, gdyż robotnik polski nie nadaje się do osadnictwa, oraz odciążenie nadmiaru sił roboczych w kraju będzie znikome, bo przewiduje się zaledwie dla emigracji brazylijskiej do 6.000 rodzin rocznie. Poza tem warunki klimatyczne, małe zarobki, brak opieki nad emigrantami oraz utrudniony powrót do kraju były stawiane przez związki zawodowe, jako słabe punkty. O ile chodzi o akcję na dalszą przyszłość to musiałby być opracowany specjalny system polityki kolonizacyjnej.

Nowela do ustawy o reformie rolnej. Jak się dowiadujemy, niezależnie od zamierzonej nowelizacji

TANIO! TANIO!

KSIĄŻKI SZKOLNE

i MATERJAŁY PIŚMIENNE

SĄ DO NABYCIA

W KSIĘGARNI POWSZECHNEJ

WŁOCŁAWEK BRZESKA 4

gmatu ateistycznego! Wszakże prawić o istotnej moralności filozoficznej ze stanowiska takiego dogmatu jest rozumowaniem podgryzającej korzenie dębu świni ze znanej bajki Kryłowa: Co mi tam po dębie, byleby miała żołądźcie, które mnie tuż!

Sameż owe podręczniki stanowią wymowną próbkę owej »moralności«. Oszczerstwo walczy w nich o lepszą z obskurną propagandą obskurancji. Odpowiada mi też należycie opozycja słowacka przeciwczechizacyjna, dla której są one jedną więcej podnieta.

Jak nauka godzi się z wiarą, przedewszystkiem i najcałkowiciej z wiarą katolicką, przeciw której pseudonauka występuje głównie, nowy tego dowód dał światu o. Prosper Oellers, franciszkanin, w książce »Vita seraphica«. M. in., podał on w niej ciekawe szczegóły z życia jednego z najśłynniejszych profesorów uniwersyteckich niemieckich, matematyka, Dra Killinga, który zmarł w roku przeszłym.

Był on przez całe życie gorliwym katolikiem, od r. zaś 1886, członkiem III-go Zakonu św. Franciszka. Apostołem miłości chrześcijańskiej, wyznawał on otwarcie swą wiarę wobec

Co za szkaradna »reakcja«, nieprawdą, panowie ewangeliści tal-mudyczni! Nie wolno bluźnić; okropne!

X. Charszewski.

Z KRAJU.

Stabilizacja urzędników. W związku z zapowiedzianą przez rząd stabilizacją urzędników państwowych, która nastąpić winna w czasie od 1 kwietnia 1925 r., ministerstwa i urzędy państwowe zajęte są obecnie ustaleniem list, obejmujących tych pracowników, których stabilizacja nie natopka przeszłość ze strony obowiązujących przepisów pragmatyki służbowej. W związku z powyższą sprawą staje się również aktualnym zagadnienie egzaminów urzędniczych, którym będą zmuszeni częściowo poddać się pracownicy państwowi.

Pod adresem Kresów Wschodnich. Instytucje i osoby prywatne, znające stosunki na Kresach Wschodnich, proszone są o nadesłanie do T-wa »Rozwój« w Warszawie ul. Żórawia 2 (tel. 13 14) wszelkich danych, dotyczących możliwości założenia w poszczególnych miejscowościach Kre-

cji ustawy o wykonaniu reformy rolnej minister reform rolnych zapowiedział przedłożenie Sejmowi nowego projektu ustawy, ustalającej zasady parcelacji gruntów i pomocy finansowej dla przyszłych nabywców osad. Będzie to już czwarty z rzędu projekt w tej kwestji, który niedoczekal się uchwalenia przez władze ustawodawcze.

O przyspieszenie ustawy o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. Jak nas informują Min. Przemysłu i Handlu zwróciło się do komisji kodyfikacyjnej z prośbą o przyspieszenie prac, związanych z opracowaniem projektu ustawy o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. W związku z tem Min. Przemysłu i Handlu rozesłało do wszystkich specjalistów i Izb. przemysłowo-handlowych ankietę w sprawie uwag o przyszłej ustawie o spółkach tych. Ankietę ta rozesłana została również do wszystkich zrzeszeń zawodowych na terenie b. zaboru rosyjskiego. Termin nadsyłania odpowiedzi upływa 1 października r. b. Należy tedy przypuszczać, że projekt ustawy wspomnianej uzgodniony zostanie jeszcze w r. b. i przesłany do Sejmu.

W sprawie egzaminów urzędników państwowych. Ponieważ znane rozporządzenie Rady Ministrów o egzaminach dla urzędników, pozostających obecnie w służbie państwowej, określa tylko ogólnikowo, co ma być przedmiotem tych egzaminów, przeto M. S. Wewn. przystąpiło do sporządzenia dla użytku komisji egzaminacyjnych i dla kandydatów szczegółowe zestawienie materiału dla każdej kategorii egzaminu. W tym też celu mają wojewodowie przedłożyć Min. Spraw. Wewn. spis tych ustaw, rozporządzeń i okólników, które w obrębie zakresu działania poszczególnych wydziałów mają zasadnicze znaczenie i jako konieczne minimum muszą być wymagane od kandydatów. Jak wiadomo, termin złożenia egzaminów upływa 11 lutego 1925 r.

Steiger przed sądem.

LWÓW. Sąd doraźny we Lwowie po przeprowadzeniu dochodzenia wydał orzeczenie w sprawie Salomona Steigera oskarżonego o zbrodnię zamachu dynamitowego. Z powodu braku jednomyślności trybunał oddał sprawę do postępowania zwyczajnego, zarządzając zarazem zatrzymanie Steigera w areszcie śledczym.

KS. ST. MACIĄTEK.

Na grób przyjaciela.

4 Więc z Gdca w pierwszym dniu kwietniowym, ścignęła jazda w pięćset koni, świecąc srebrną łuską pancerzy, wielkimi mieczami i dzidami kopzi, a za jazdą wkroczyły do bram grodu dwa oddziały po tysiącu pawężników. Nazajutrz jeszcze nie zdłano dobrze obejrzeć pierwszych, nadciągnęły także same pułki z Włodzisławia, ośmset jazdy i dwa tysiące pawężników. Szło to wszystko twarde, stalowe, aż ziemia jęczała, i nie bawiąc długo, zabrawszy ze sobą całą załogę gnieźnieńską, pomknęli i pomaszzerowali ku stolicy książęcej — Poznaniowi.

Jeszcze był kurz za nimi nie osiadł po drogach, a oto jak nowe wojsko teraz już od strony Poznania, poczęły nadciągać inne zastępy. Byli to kupcy, przybywający rokrocznie do Polski na początku lata, lecz na ten rok osobno i wcześniej byli zamówieni, zwłaszcza ci, co jak mówiono, mieniali sukniem, a zamówieni byli nie do Poznania, lecz do Gniezna. Zjawili się więc jak dawniej, kiedy Gniezno było stolicą państwa i rynkiem głównym, a zjawili się w takiej liczbie, że nawet za czasów Mieszka nie widziano czegoś podobnego.

Witano ich więc i z podziwem nie umiano się doliczyć. Byli i Czechowie od Pragi i Łaby i Rusowie z kijowskim krasnym sukniem i flondry i żydowie z nad Renu. Wszystko to roztasowywało się za miastem pod namiotami i wykladało przywiezione

Pamięci Bohatera Stanisława Bechi'ego.

*Dzień mglisty, szary i zimny i mroźny,
Jak bezłitosny Sybiru pan groźny;
Dzień bez błękitów, bez blasków, — bez słońca,
Pelen grózb, zgrozy i ciemności bez końca
I pelen bólów, i cierpień i zgrzytów
Wstał siedemnasty grudnia z rannych świtów.*

*Jakiś ruch dziwny w grodzie Władysława...
Jakaś niezwykła — ciężka jakaś sprawa,
Że się w bolesny wyraz ścięły twarze,
Jak dusz pokutnych lodowe miraż. —
Car lez nie przyjął, odepchnął z pogardą,
Odmową zimną, jak serce w nim, twarzą —
I dziś to miano o tak wczesnym świecie
Bohaterowi młode wydrzeć życie.
Bohaterowi, co wstawiał swe imię
Pod Solferino. — Duch sławy nie drzemie.
I to Italji przestępczej, dziecie
Blaskami chwały zastymęło w świecie.*

*„Niech żyje Polska!” — o, wolność niech żyje!
Niech żyją Włochy! — lecz własne nie czyje
Niech z bohaterów ległych w walce strażę
Odepchną mocą szarnej duszy wraże...
I ofiarami bez granic, bez końca,
Szlakiem poświęceń do wolności słońca
Jak Archanioty w bój z szatanem płyną,
I z każdą chwilą i z każdą godziną
Mnożą się, tworząc zastępy niemale,
Stawiając swą wolność na Ojczyzny chwałę.*

*On w chwili zgonu oczyma jasnemi
Patrzył w twarz śmierci, a Polskiej tej ziemi,
Ze swych poświęceń śląc błogosławieństwo
Sieroctwem trojga drogich — swe męczeństwo!
„Niech żyje Polska!” — On życie Jej daje
I w chwili śmierci widzi zmartwychwstaje
I wraz z wolnością jako śniegi biali
Bohaterowie — duchy z Nią powstałi;
Z pól Raclawickich, Wawru i Raszyńska;
I ta ostatnia Jego tchnień godzina!...
„Niech żyje Polska!” — z poświęceń bez liku
Ile się uczuć mieści w tym okrzyku,
I ile tęsknot za słoneczną, jasną,
Tak ukochaną Matką — jego własną.
A leży tych trojga jak perły w ofierze,
Co je policzy Stwórca i odbierze.
„Niech żyje Polska!” i runął na ziemię,
Jak ciężkie złotem i perłami brzemie.*

*Niech żyje jasna Italja słoneczna
Że i dla Polski bohaterki rodzi.
Przystań Piotrowej przewspamiętałej łodzi.
I tam gdzie cudów tysiące się kryje,
Niech Roma święta, wieczne miasto żyje!*

IRENA GRAMSOWA.

Ogłaszajcie się w „Słowie Kujawskim”.

towary, złote i srebrne naczynia i koraliki przeróżne i sukna krasne, pisane, bogate.

Naród zrozumiał wolę pana. Postanowił się przystroić odświętnie i suto na przywitanie cesarza i gości z jego orszaku. To też zgłęb pod namiotami kupujących i sprzedających trwał dzień w dzień od rana do nocy.

A tymczasem na starym zamku księcia Mieszka i Dobrawki ruch był innego rodzaju. Nadjechały wozy książęce z Poznania, wioząc do Gniezna wszelakie dobro i kosztowności. Chędożono komnaty, objano kobiercami wschodniej roboty świetlice książęce, ustawiano stoły dębowe w zamku i na podniesieniach dziedzińca. Było ich zaś tyle, że lud prosty dorachować ich się nie mógł sorok, sto, dwiasta liczone. Zali wszyscy Niemcowie zjadą na chleb i miód do księcia pana.

A czeladź książęca, urządziwszy zamek, ruszyła na drogi wiodące do Gniezna, na których już hen aż ku Śląskowi, do Głogowa i Ilwy, pracowano z zapalem. Na skutek wici książęcych, nakazujących ludziom osiadłym nad Wartą wzdłuż śląskiego gościńca, mościć drogi i wyrównywać ziemię i zrąbanami w lasach kłodami drzewa, — warczały piły, dzwoniły już oddawna siekiery o pnie wiekowe w borach. Utwierdzano przęsła na rzekach, pokrywano belkowania nową tarcicą, równano wyboje dróg. A w dniach ostatnich wielkiego tygodnia, w których przejeżdżał cesarz, miała czeladź dworska nakryć sztukami czerwonego sukna drogi na przestrzeni trzech mil, licząc od Gniezna. Także i duchowieństwo, strzegące

grobu świętego męczennika otrzymało stosowne rozkazy i gotowało się razem ze wszystkimi na dzień przyjazdu cesarza.

A wtem, gdy ostatnie przygotowania pokończono, nadleciała wieść druga, że cesarz już jest u granic Śląska i wkroczył do Ilwy. Było to w sam Wielki Piątek.

We dwa dni potem, w uroczystość Wielkanocy, Gniezno nie mogło się poznać.

Główna jego ulica, od bram kościoła, gdzie był grób męczennika, wysłana cała krasnym sukniem, w blaskach przygrzewającego silnie z pogodnych niebios słońca, jarzyła się prawie kolorami tęczy. Blask bił od teremów książęcych, blaski od złotych głów i lamowanych szat, jakie połyskiwały na ramionach władków i żupanów. Wystrzył się każdy i kmięć i rataj i nawet człowiek niewolny, więcej nawet, niż owego dnia za czasów Mieszkowych, kiedy to brano chrzestne obmycie w wodach jezior i rzek. Za tego bowiem młodego księcia i Pana, który był mędrzy i gospodarz większy od ojca, niewiadomo skąd i jakimi drogami, ale bogactwo i zamożność płynęły wszędy. Więc też każdy wedle możności chciał się pokazać z tem, co miał i zaćmić drugiego i dziesiątego.

Takie więc strojne tłumy zalegały około zamku, ulice zbiegające do głównej drogi, rynek miasta i przed kościołem. U wrót zaś świątyni czekało duchowieństwo z krzyżami i znakami i oznakami oraz możni i starsi miasta. Wiedzano, że lada chwila ma nadjechać połączony orszak cesarski i książęcy i oczekiwanie malowało się na

W wagonie o modach.

Jadąc w tych dniach koleją, slyszalem tego rodzaju rozmowę dwóch panów:

— Wiesz co, ten Grabski to jest pomysłowy człowiek.

— Niby dlaczego?

— Bo, nie mając w skarbie pokrycia na udzielanie zasiłków dla bezrobotnych, nosi się z myślą opodatkowania tych wszystkich kobiet, które noszą dekolty, jakiby nie były, czy to z przodu, czy z tyłu, czy z dołu, czy z góry. I co ty na to powiesz?

— Wiesz, genialny pomysł i nadzwyczaj sprawiedliwy, bo ileż to milionów metrów manufaktury leży bezużytecznie zamiast pokrywać tę goliznę. Ale czy mu się uda, to pytanie?

— Dlaczego miałyby się nie udać?

— Ot dla tej prostej przyczyny, że wszyscy ojcowie i mężowie, i tak już obciążeni najrozmaitszymi podatkami, skoro o tem posłyszają, to gotowi poobcinać nawet nogawki swego dolnego ubrania, ażeby te nagości przyodziać.

— Zapewne, że tak będzie a nie inaczej, ale w każdym razie spełnią uczynek miłosierny względem ciała swoich najbliższych, bo przyodzieją nagich...

— Mnie się zdaje, że nietylko uczynek miłosierny względem ciała, ale i względem duszy, bo i nieumiejętnych... nauczą jednocześnie choć odrobiny rozumu.

— W takim razie p. Grabskiemu pozostaną chyba jedynie te kobiety, które same za siebie będą płaciły?

— To niby stare panny masz, zapewne, na względzie, no i kandydatki na nie.

Ano jużci tak!

— W każdym razie nie można p. Grabskiemu odmówić geniuszu, skoro i z takich nieużytków potrafi wyciągnąć pożytki dla Państwa.

— Tak! tak! p. Grabski to naprawdę geniusz, obyśmy takich mieli więcej, a napewno nago chodzić nie będziemy.

•Nauszny.

Towar choćby najlepszy a niesprzedany chybił powołania, niesprzedaną zaś, gdyż nieznaną pozostać musi rzecz niezareklamowaną.

wszystkich obliczach. Każdy z zapytym oddechem, stał jakby przywarł do swojego miejsca, które zdobył niekiedy przemocą. Nawet i młodzi otrokowie, co się powdzierali na dachy domów z poranku i długi czas jeden drugiego stracali na ziemię wśród śmiechu, powoli się uspokoili i spoglądali wraz z innymi na południe w stronę, w którą coraz wyżej wzbijało się słońce, jakby i ono chciało dojrzeć nadciągającego władcę.

A on miał właśnie nadjechać z tej strony.

Nagle dzwon na kościelnej wieży zakolysał się z początku jakby niepewny, czy dzwonić, potem coraz nabierając rozmachu walił sercem o spiżowe wręby metalu, aż kościół i miasto z nim razem drzeć się zdawały. Grzmiał, a z jego głosem wszystko, co tylko żyło w mieście, poruszyło się jednym ogromnym tętnem i ruchem, a jedno słowo jak wiatr majowy przeleciało z końca w koniec tłumów: »Jedzie«.

Tysiączne oczy z większym jeszcze natężeniem poczęły się wpatrywać w stronę południowej bramy i śląskiego gościńca mimo, że je blask słoneczny oślepił. A chociaż cesarz jeszcze był daleko, zaledwie z wieży dojrzał go dzwonnik i strażnicy, usta rozchyliły się ciekawych, żywiej biły tętna, matki podnosiły już w górę swe niemowlęta i dziatwę, pouczając gapiące się maleństwa o cesarzu, którego jeszcze widać nie było.

(d. n.)

NA RATY!!

Nie przepłacając, może każdy otrzymać u nas

KREDYT

NA RATY po cenach gotówkowych polecamy na męskie ubrania, jesionki i palta: Bostony, kamgarny, krep, syberyjny, sukna i „Veloury”.

NA RATY na dogodnych warunkach materiały damskie, gabardyny, wełny kol., zamsze, plusze czarne i kolorowe, koce, kołdry, chustki, płótna, zefiry, filanelety, barchany i cajgi.

WEŁNY MUNDURKOWE. NA RATY TOWARY tylko pierwszorzędných fabryk poleca

„Spółka Kujawska” Sp. Akc. NOWY RYNEK 5.

Co niesie dzień?

WRZESIEŃ
20
SOBOTA

Dziś: Eustachy m. Kandyda p. m. S. dni.
Jutro: Po Świętach Mateusza ap. ew.
Wschód słońca o g. 5.43
Zachód o g. 6.2
Wsch. księżycy o g. 9.56
Zachód o g. 3.3

Spostrzeżenia Stacji Meteorologicznej we Włocławku.

Wrzesień	godzina	ciężnienie powietrza w mm/700+	temperatura w stopn. Celjusza	zachmurzenie nie nieba 0-10	Kierunek i szybkość wiatru w mtr/sek.
18	21	58,9	16,4	2	C-0
19	7	59,1	12,0	3	SW-1
19	13	62,1	17,0	80	NW-2

Najwyższa temperatura w dniu 18 września wynosiła 21,0; najniższa wynosiła 13,3 C.

Z giełdy d. 18.9:

Dolar	5,16
Funt angielski	23,09
Frank szwajcarski (100)	97,81
Frank francuski (100)	27,67
Frank belgijski (100)	25,97
Liry włoskie (100)	22,84
Korony czeskie (100)	15,50
Korony austriackie (100.000)	7,28
4% poz. prem. n. not., 0,68, 8% poz. zł.	5,70
6% poz. ser. II A. 0,88, 6% pożycz. dol. 2,96 4 1/2% listy zastawne Tow. Kredytowego Ziemskiego — 5% listy M. 12,89, wart. i gr. czyst. złot. 3 zł. 45,44 gr. Za rubla złotego płacono 2 zł. 79 gr.	

Piękna okazja. Wszyscy podążymy dziś, jutro i pojutrze do „Polonji”, aby podziwiać śliczny obraz „Czas miłości”, który wprost z ekranu warszawskiego przechodzi na ekran „Polonji”.

Nad program: „Hytrość Nowożeńców” — zabawna komedia z huraganem śmiechu na sali.

Z gimnazjum im. Długosza. Rozumiejąc wielkie znaczenie opieki nad młodzieżą poza murami szkoły, gimnazjum imienia Długosza, w dn. 21 o godzinie 11, (w lokalu własnym), urządza konferencję Koła Wychowawców Gimnazjum z osobami utrzymującymi tak zwane stancje dla młodzieży tegoż gimnazjum.

Roboty na wybrzeżu morskim. Podjęte w swoim czasie prace nad wzmocnieniem brzegu morskiego w Kuźnicy, Helu, w Karwi i około góry

Lubek zostały zakończone. Bezgi wzmocniono konstrukcją betonową. W niektórych miejscach, jak np. w Kuźnicy morze dochodziło do toru kolejowego a nawet jedna z chat rybackich obsypała się w morze. Obecnie zaś dokonywane jest wbijanie palów na północnym morzu. Roboty nad przebudową portu w Helu postępują naprzód. Zmieniana jest konstrukcja diwniana na betonową.

Ratujemy porządek. Przy ulicy Gęsiej między Orlą i „Polonją” plot ogrodowy tak się pochylił, że trudno wprost iść po chodniku.

Trzebaby jednak coś tam zrobić...

Obwieszczenie. Na zasadzie art. 79 ustawy z dnia 14 maja 1923 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 58 poz. 412), podaje się do publicznej wiadomości, że dnia 15 września 1924 r. rozesłano nakazy płatnicze na podatek przemysłowy za 1-sze półrocze 1924 r. od przedsiębiorstw nieobowiązanych do składania sprawozdań publicznych, osobistych zajęć przemysłowych i samodzielnych wolnych zajęć zawodowych.

Wymierzone kwoty podatku winny być wpłacone do Kasy Skarbowej we Włocławku lub do Pocztowej Kasy Oszczędności (konto Nr. 38212, Kasa Skarbowa w Warszawie) za pomocą „skarbowego blankietu nadawczego”, który można nabyć w każdym urzędzie pocztowym, najpóźniej do dnia 15 października 1924 r.

Niewypłacone w powyższym terminie kwoty podatku, w myśl ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 721), zostaną ściągnięte przymusowo wraz z karami za zwłokę w wysokości 4 proc. miesięcznie tudzież kosztami egzekucyjnymi.

Od ustalonych sum obrotu i obliczonych kwot podatku mogą być w myśl art. 85 powołanej ustawy wnoszone odwołania do Komisji Odwoławczej za pośrednictwem Komisji Szacunkowej do spraw podatku przemysłowego na okrąg wymiarowy Włocławski (Urząd Skarbowy Podatków i Oplat Skarbowych we Włocławku) w terminie do dnia 15 października 1924 r. włącznie.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku w przepisany terminie.

Zgodnie z postanowieniem art. 86 Ustawy prawo odwołania nie przysługuje tym płatnikom, którzy byli

obowiązani w myśl art. 52, 54 i 55 Ustawy do złożenia zeznań o obrocie, zeznań tych jednak wcale nie złożyli, bądź też złożyli je po terminie.

Włocławek, dn. 15 września 1924 r.

Przewodniczący komisji
Mazurowski.

Kwesta na wyjątkową nędzę, urządzana przez Konferencję św. Wincentego, odbędzie się jutro 21-go września.

Świadczenia dodatkowe. Na zbyt samowolnie postępują niektórzy właściciele domów, gdy chodzi o regulowanie należnych od lokatorów sum za świadczenia dodatkowe. Jeden np. z nich przysłał lokatorowi swemu świstek papieru tej treści:

„W-ny P. K. Wywózka zł. 11 gr. 25. I nic więcej. Czyżby p. właściciel nieruchomości nie wiedział o istnieniu § 7 nowej Ustawy o Ochronie Lokatorów, który wyraźnie mówi: „...właściciele domów mogą pobierać tytułem komornego od lokatorów za przedstawieniem im szczegółowych rachunków opłaty dodatkowe...”

A więc ustawa jasno wskazuje obowiązek przedstawienia szczegółowych rachunków. Z interpretacji powyższego urywku § 7 wynika, że gdy właściciel nieruchomości nie przedstawi rachunków, lokator nie jest obowiązany płacić. E. K.

Lagodny wyrok. Stefana Mielczarskiego z Aleksandrowa Sąd Pokoju skazał za kradzież węgla z wagonu kolejowego tylko na dwa tygodnie aresztu. Mimo tak łagodnej kary sprawca kradzieży mienia państwowego odwołał się do Sądu Okręgowego we Włocławku, który na posiedzeniu publicznym w dniu 17 września karę aresztu zatwierdził i skazał apelanta na zapłacenie 2 zł. 50 gr. opłat sądowych.

Za kradzież drzewa. Karany dwukrotnie za kradzież Jan Nowakowski, mieszkaniec m. Włocławka, ul. Toruńska 45, pociągnięty został poraz trzeci do odpowiedzialności sądowej za kradzież drzewa z tartaku Poznańskiego i skazany wyrokiem Sądu Pokoju I okr. we Włocławku na 3 miesiące więzienia i jeden milion marek opłat sądowych. Skazany nie był zadowolony z wyroku i wniósł apelację do Sądu Okręgowego. Sprawa znalazła się na wokandyzie Wydziału Odwoławczego Sądu Okręgowego w dniu 17 b. m. Sąd Okręgowy wyrok Sądu Pokoju zatwierdził, skargę apelacyjną Nowakowskiego oddalił i skazał go na zapłacenie 15 zł. opłat sądowych za dwie instancje.

Z OKOLIC.

Z Brześcia Kujawskiego. W dniu 14 września r. b. tutejsze Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej urządziło przedstawienie amatorskie; grany był historyczny dramat z XVII wieku p. t. „Ewa Miaskowska” z czasów Oblężenia Trębawli, oraz nad program farsa sceniczna p. t. „Lekcja”. Pomimo, że niektórzy amatorzy pierwszy raz może byli na desce scenicznej, a wykonanie tej sztuki (Ewa Miaskowska) jest naogół trudne, jednakże całość przedstawienia wypadła bardzo imponująco. Zaznaczyć muszę, że chociaż całość dobrze wypadła, jednakże mieszkańcy Brześcia, a w dzwowie na sali, nudzili się strasznie, jest to dowód, że Brześć nie interesuje się sztukami historycznymi i wszelkimi dramatami, przeciwnie zaś farsy, komedje i krotkowile cieszą się powodzeniem, bawią publiczność i wabią do sali. Dlatego też radziłbym, ażeby amatorzy unikali wystawiania tak poważnych sztuk na przyszłość. Obecny.

TELEGRAMY.

Marszałek Sejmu o najważniejszych sprawach parlamentarnych.

WARSZAWA. Marszałek Rataj po powrocie z feryj w rozmowie z dziennikarzami oświadczył, iż Sejm zbierze się prawdopodobnie między 15 a 20 października. W pierwszych dniach tegoż miesiąca zbierze się konwent senjorów, który ustali ściśle termin rozpoczęcia nowej sesji.

W drugiej połowie października rozpoczyna się obrady nad preliminarzem budżetowym, który jest już w opracowaniu. Na porządek dzienny wpłyną również ustawy samorządowe i ustawa o ustroju najwyższych władz wojskowych.

Co do rekonstrukcji gabinetu marszałek oświadczył, iż zbierają się chmury na horyzoncie. Uważa on że nie znajdzie się w Sejmie stronnictwo, któreby chciało wywołać przesilenie rządowe w obecnej niekorzystnej chwili. Przesilenie nie jest wskazane, mówił p. Rataj, natomiast nie jest wykluczona rekonstrukcja rządu. W końcu oświadczył mar-

Największe na Kujawach

Kino „Polonja”

ul. Gęsia Nr. 13

Od piątku dnia 19 września demonstrowany będzie:

1-szy z zakontraktowanych obrazów z Konsorcjum Francusko-Polskiego sezonu 1924/25 ze znaną, uchodzącą za piękność Paryża, artystką **DOLLY DAVIS**, w przepięknym sentymentalnym 6-aktowym dramacie

Czas Miłości

Nad program:

Wesoła komedia w 2-ach aktach, wzbudzająca co chwilę huragany śmiechu

Hytrość nowożeńców

POCZĄTEK SEANSÓW:

o g. 6 pp. a w niedzielę o g. 4 pp. ostatni seans o godz. 10 w.

CENY KONKURENCYJNE od 30 gr. do 1 zł.

Bracie Polaku, pamiętaj o obronie własnej. Wróg czyha uzbrojony w samolany i gazy trujące. Obudź się i Ty i pomyśl o obronie Ojczyzny własnej przez popieranie Ligi Czerwonej Powietrznej i Przeciwgazowej Państwa. Ofiary składaj na Konto P. K. O. Nr. 60179 — Bank Kujawski, Włocławek.

Czy chcesz być piękną?

pozbyć się bez śladu

piegów,

opalenizny i zmarszczek na twarzy?

Włóż używaj kremu metamorfoza „Piegiol”.

Żądać w składach aptecznych i aptekach.

szalek, iż nikt nie czyni zabiegów, zmierzających do parlamentaryzacji gabinetu.

Przedhistoryczne cmentarzysko.

WARSZAWA, (AW) Robotnicy przy robotach ziemnych pod fortem Legjonów pod Wilanowem znaleźli wielkie cmentarzysko przedhistoryczne, pełne urn i kości. Ministerstwo Oświaty delegowało na miejsce wykopaliska archeologa Jakimowicza, który przybywszy, zastał już dyrektora muzeum narodowego Gembarzewskiego. Wykopaliska zostały przeniesione do muzeum. Gdzie wykopaliska zostaną pomieszczone, nie jest jeszcze zdecydowane. Władze państwowe pragną je pomieścić w muzeum na Zamku.

Restauracja Wawelu.

KRAKÓW, (A.W.) Kierownictwo robót restauracyjnych na Wawelu otrzymało z M-stwa Robót Publicznych subwencję rządową za sierpień w wysokości 9.000 złotych. Wskutek tego roboty restauracyjne na Wawelu przerwane od dłuższego czasu zostały podjęte. Zmierzają one przedewszystkiem do odnowienia wykopalisk romańskiej katedry pod wezwaniem św. Ceroni. We wschodniej części zamku zaprowadzana jest instalacja elektryczna. Dokończenie tych robót wymagać będzie jeszcze znacznych wkładów pieniężnych, które kierownictwo robót restauracyjnych spodziewa się otrzymać od społeczeństwa.

Zapraszanie Niemiec do Ligi Narodów.

Konszachty Herriota i Mac Donalda z Marxem. — Premierzy znów w Genewie.

GENEWA. Do sekretariatu Ligi Narodów nadeszła z Paryża wiadomość, że Herriot i Mac Donald przybędą na końcowe posiedzenie Ligi do Genewy i po zbadaniu opracowanego przez trzecią komisję materiału zabiorą powtórnie głos. Będzie to prawdopodobnie ich labędzi śpiew. Do czasu przybycia premierów wyświetli się sprawa przystąpienia Niemiec do Ligi Narodów. Obecnie toczy się w tej materji poufna wymiana zdań pomiędzy Marxem Herriotem i Mac Donaldem.

WIEDEŃ, (AW) „Die Stunde“ donosi z Genewy, że uchodzi za rzecz pewną, iż dr. Stresemann przybędzie w najbliższym czasie do Szwajcarii celem podjęcia rokowań o wstąpienie Niemiec do Ligi Narodów.

Powstanie w Gruzji.

Nadchodzą wiadomości, że powstańcy gruzińscy zajęli Tyflis i Batum i dążą do zajęcia Baku. Rząd sowiecki wysłał spieszenie Trockiego na front kaukaski, by ratować zagrożone miasto Baku i pola naftowe.

Powstanie szerzy się gwałtownie i powstańcy bez miłosierdzia mordują

W węgiel z kopalni

„H. Renard“

zaopatrzyć się można na zimę w następujących składach węgla:

1. Jan Klabecki, Brzeska 8.
2. Gracjan Cywiński, Bednarska 2.
3. Stow. „Ogniwo”, Toruńska
4. Zofja Surowiecka, 3-go Maja 7.
5. St. Lewandowski, Królewiecka 30.
6. Kreutz, ul. Kościuszki Nr. 23.
7. Maszczyński i Nowakowski, Nowy-Rynek róg Warszawskiej
8. Mohr, ul. Cyganka Nr. 6.

Wagonowe dostawy węgla i koksów wykonuje starannie

HURTOWNIA OPAŁOWA M. NAPIÓRKOWSKI
WŁOCŁAWEK, KALISKA 17, TEL. 209.

MILJONY BATERJI

do lampek kieszonkowych

z poręczeniem za jakość przewyższającej towar zagraniczny

stale konkurencyjnie do dostawy

Zakłady Przemysłowe i Handlowe

„TĘCZA”

Kraków, Czarnowiejska 72/4.

komisarzy bolszewickich. Sowiety zamierzają wysłać na front kaukaski Budiennego.

Walki w Maroku.

Hiszpania wysłała do Maroka 2 transportowce wojenne, wiozące żołnierzy, artylerię i amunicję. Do Hiszpanji przychodzą liczne transporty z rannymi podczas ostatnich walk.

Rewolucja w Chinach.

Powstanie w Chinach rozwija się w dalszym ciągu. Coraz więcej potwierdza się wiadomość, że rewolucja chińską kierują Sowiety rosyjskie. Przed paru dniami jeden z przewódców rewolucji Sun-Jat-Sen wydał manifest, w którym otwarcie oświadcza się za bolszewizmem i zaleca rewolucję rosyjską, jako przykład dla tych Chińczyków, którzy chcą kraj swój uwolnić od obcych wpływów.

Rząd chiński w celu stłumienia rewolucji powołał do życia radę wojenną i obdarzył ją szerokimi pełnomocnictwami. Sporą ilość dziennikarzy chińskich wtrącono do więzienia za rozpowszechnianie fałszywych wiadomości. Wiadomość o przybyciu do Szanghaju pięciu krążowników amerykańskich wywołała w Londynie niezadowolenie. Anglja obawia się, by Ameryka nie wmixszała się do wojny domowej w Chinach i by z tego nie skorzystała dla swoich celów.

Chińczycy biją się pod parasolami.

Chińczycy nawet uzbrojeni w nowoczesne tanki, i maski ochronne przeciwgazowe w czasie deszczu używają parasoli i to w ten sposób, że jeden parasol przypada na dwóch żołnierzy. Rowy strzeleckie kopie się

w czasie panujących obecnie w Chinach deszczów, tak, iż nad żołnierzem kopiącym kolega trzyma parasol, chroniący przed deszczem obu. Pomiędzy walczącymi wodzami odbywa się żywa wymiana depeesz radiowych, utrzyman w tonie wysokiej etykiety połączonej z drugiej strony z wyraźnymi groźbami.

Marszałek Tseng-Fu-Lin telefoniował do dowódcy Tsangu: „Ekscelencja otoczona jest zbrodniarzami w rodzaju Wu-Pej-Hu, który posiada znakomity umysł, lecz serce podle. Wyśle samoloty celem przekonania się, jak zdrowie waszej ekscelencji i czy wasza ekscelencja ma zamiar bronić jeszcze idealów wolności.”

Trzęsienie ziemi na Kaukazie.

KONSTANTYNOPOL, (P. A. T.) Trzęsienie ziemi w okolicy Erzerum stało się prawdziwą katastrofą. Zniszczone zostały 102 miejscowości. Liczba ofiar wynosi kilkaset osób. Szkody są bardzo znaczne.

Spór w łonie sowietów.

W łonie rady komisarzy ludowych wybuchł zatarg na tle wywozu zboża z Rosji. Prezes Sownarkomu, Rykow jest zdania, iż Rosja w roku bieżącym może wywieźć półtora miliona ton zboża. Opinię Rykova podzielają Krassin, Kamieniew i Zinowjew. Natomiast komisarz finansów Sokolnikow i kilku innych komisarzy, sympatyków Trockiego, wypowiadają się pesymistycznie co do możliwości eksportu zboża i żądają, aby wywóz został wstrzymany aż do kwietnia roku przyszłego, kiedy wyjaśni się, jakie będą urodzaje w roku przyszłym. Sokolnikow oświadczył, iż nieurodzaj

w roku bież. stwarza niepomysłną sytuację finansową, której rząd może zapobiec, tylko przez wprowadzenie maksymalnych cen.

Powiatowa Kasa Chorych

we Włocławku

ogłasza

KONKURS

na stanowisko sekretarza Kasy

Wymagane:

- 1) przynajmniej pełne średnie wykształcenie,
- 2) kilkuletnia praktyka w instytucjach ubezpieczeniowych, państwowych lub samorządowych.

Do stanowiska powyższego przywiązane jest wynagrodzenie w wysokości poborów VII kl. pł. urzęd. państw.

Ołerty z odpisami świadectw i życiorysem należy składać w biurze Kasy w godzinach urzędowych — **najpóźniej do dnia 24 września b. r.**

(—) *L. Winogrodzki*
Dyrektor.

SKŁAD APTECZNY K. KASPERKIEWICZA

poleca świeżo nadeszłą cebulę morską do tępienia szczurów.

KASZEL chrypkę, duszność usuwają oryginalne „**Pastyłki Belgijskie**” z marką „kogut” a la Valda, bez gumy. Sprzedają apteki i składy apteczne.

OGŁOSZENIA DROBNE.

Adamski Feliks były felczer szpitala wenerycznego 5-go Łazarza, przyjmuje od 9 rano do 8 wieczór. Brzeska Nr. 13.

Dziewczynka do dzieci potrzebna. Zgłosić się ul. Biskupia № 11, mieszkanie 12.

Dzielne nakładaczki mogą się zgłosić do Drukarni Diecezjalnej Brzeska 4. godz. 12 — 1 pp.

Poszukuje się pokoju umeblowanego w śródmieściu, z osobnym wejściem. Cena według umowy. Wiadomość w Adm. „Słowa”.

Potrzebna gospodyni inteligentna. Znajomość kuchni, hodowli, szycia, zgłosić się Bulwarowa 18, p. Majjer, 10 rano, 22 września.

Potrzebna dziewczynka ze wsi do posług od zaraz. Wiadomość w Adm. „Słowa”.

Poszukuję mieszkania 1 — 2 pokoje z kuchnią. Wiadomość w Administracji.

Potrzebny chłopiec w praktykę lat 14 — 16 uczciwy. Wiadomość w Redakcji.

Poszukuję pierwszorzędnego kamasznika Jasiński Toruń ul. Jęczyńska 19.

Zgubiono książeczkę wojskową Zygmunta Pawlaczyka, wydaną przez P. K. U. Włocławek. Łaskawy znalazca zechce zwrócić do policji.

Zgubiono książeczkę № 11516 Pow. Kasy Chorych Zenona Bogdzińskiego.

Zginął paszport № 970 wydany przez Starostwo Nieszawskie na imię Wawrzyńca Janowskiego.